

Marts 2011

Notat vedrørende fremtidigt tilsyn med SAS

Danmark, Norge og Sverige indgik i 1946 en konsortieaftale vedrørende etablering af Scandinavian Airlines System Denmark – Norway – Sweden (SAS). Aftalen fik sin nuværende udformning i 1951 og er senest ændret i 2000 med gyldighed frem til 2020. Det fremgår af aftalen, at selskabet hører hjemme i de 3 skandinaviske lande, og etableres med baggrund i de 3 nationale selskaber Det Danske Luftfartsselskab A/S, Det Norske Luftfartsselskab A/S og Aktiebolaget Aerotransport. De 3 moderselskaber har efterfølgende skiftet navne til henholdsvis SAS Danmark A/S, SAS Norge A/S og SAS Sverige AB, men danner fortsat konsortiet Scandinavian Airlines System Denmark – Norway – Sweden.

Der blev yderligere imellem de skandinaviske lande, i 1951 indgået en aftale om samarbejde imellem luftfartsmyndighederne.

Ud over generelt samarbejde og harmonisering af regler, fastsatte aftalen retningslinier for tilsynet med fælles skandinaviske godkendelser udstedt til SAS.

Aftalens §6 fastsætter nedsættelse af et udvalg til afgørelse af luftfartstekniske spørgsmål. Udvalget består af cheferne for de 3 landes luftfartsinspektioner. Medlemmernes kompetence modsvarer de nævnte chefers tilsvarende kompetencer i deres respektive hjemlande.

Dette udvalg er i daglig tale benævnt OPS-udvalget, og har siden dets oprettelse forestået det overordnede sikkerhedsmæssige tilsyn med SAS.

Ud over det flyvesikkerhedsmæssige tilsyn med SAS har OPS-udvalget behandle principielle flyvesikkerhedsmæssige spørgsmål, koordineret udarbejdelse og fastsættelse af fælles skandinaviske regler og forestået den samlede koordinering af de tre myndigheders virksomhed.

Tilsynet med SAS blev på vegne af OPS-udvalget indtil 1968 udført af personale fra de nationale myndigheder. Med tiden blev SAS en større og mere kompleks virksomhed, og der opstod behov for en tilsynsenhed, der kunne forestå den daglige opgavevaretagelse. OPS-udvalget besluttede, på den baggrund, at oprette Skandinavisk Tilsynskontor (STK) fra 1. oktober 1969. STK skulle på vegne af OPS-udvalget føre flyvesikkerhedsmæssigt tilsyn med SAS. Målet var, at sikre opfyldelsen af gældende skandinaviske bestemmelser og vilkår, samt opnå og opretholde fastlagte niveauer for flyvesikkerhed og kvalitet.

STK har siden været lokaliseret centralt i Stockholm, og ligeledes i en periode med lokale repræsentanter i de 3 lande. STK var typisk bemandet med personer fra de 3 skandinaviske luftfartsmyndigheder.

Ud over OPS-udvalget og STK, har tilsynet med SAS bestået af en række fagudvalg, som har haft reference til OPS-udvalget. Fagudvalgenes rolle i forhold til tilsynet med SAS har varieret i årenes løb, og har ud over tilsynsfunktionen i forhold til SAS typisk beskæftiget sig med spørgsmål af mere principiel karakter, samt medvirket til etablering af fælles skandinaviske holdninger til relevante internationale problemstillinger.

Ovennævnte system har i en længere årrække fungeret tilfredsstillende.

Fælles europæiske regler på luftfartsområdet samt tilsynet hermed, først i relation til Joint Aviation Authorities (JAA), og efterfølgende fælles EU regler på luftfartsområdet i form af rådsforordning 1592/2002 og senere 216/2008, har imidlertid i stigende grad udfordret den fælles skandinaviske tilsynsmodel med SAS, især det Skandinaviske Tilsynskontor (STK).

På baggrund af ovennævnte samt generelle ønsker fra de 3 luftfartsmyndigheders side om at effektivisere tilsynet med SAS, besluttede OPS-udvalget i 2009, at etablere en ny model for tilsynet. Flere forskellige modeller har været evalueret undervejs og resultatet har udmøntet sig i den efterfølgende beskrevne fremtidige tilsynsmodel for tilsyn med fælles skandinaviske tilladelser udstedt til SAS.

Skandinavisk Tilsynskontor (STK) er nedlagt med udgangen af 2010. Der er i stedet indgået en samarbejdsaftale imellem de skandinaviske luftfartsmyndigheder, hvor udførelsen af tilsyn inden for relevante områder fordeles direkte imellem myndighederne.

Der er tale om følgende delområder, hvor SAS er i besiddelse af en fælles skandinavisk godkendelse:

1. Tilladelse til at udføre erhvervmæssig luftfart (AOC) i henhold til (EU-OPS). Dette område dækker den operationelle godkendelse, inklusive "ground handling", som et luftfartsselskab skal være i besiddelse af.
2. Et luftfartsselskabs tekniske godkendelse (Part M), som en AOC indehaver skal være i besiddelse af for at kunne styre vedligeholdelsesopgaver på de luftfartøjer det opererer.
3. Tilladelse til at udføre vedligeholdelsesarbejder på luftfartøjer (Part 145).
4. Tilladelse til at uddanne flyteknikere (Part 147).
5. Tilladelse til at fremstille luftfartøjsmateriel i begrænset omfang (Part 21 kapitel G).
6. Registrering og analyse af begivenheder, som ikke har medført et havari eller alvorlig hændelse.

For punkterne 1 og 5 er Transportstyrelsen i Sverige "styrende myndighed".

For punkterne 2 og 4 er Luftfartstilsynet i Norge "styrende myndighed".

For punkterne 3 og 6 er Trafikstyrelsen i Danmark "styrende myndighed".

For luftfartøjer som opereres af SAS, varetager registreringslandet myndighedsansvaret for egne luftfartøjer.

Som "styrende myndighed" er det det pågældende lands luftfartsmyndighed som skal forestå, at der foretages tilsyn i overensstemmelse med gældende regler herfor, med den hyppighed og det interval som er krævet af gældende regler.

Der er ikke delegeret ansvar imellem myndigheder, det er således fortsat Trafikstyrelsens ansvar, at tilsynet med SAS foretages i overensstemmelse med reglerne herfor, selv om en del af det udførende tilsyn foretages af henholdsvis svensk og norsk myndighed.

OPS-udvalget har fortsat det overordnede ansvar for tilsynet med SAS' fælles skandinaviske tilladelser.

Fordeling af tilsynsopgaverne og det fremtidige samarbejde er fastlagt i en samarbejdsaftale imellem luftfartsmyndighederne i de 3 skandinaviske lande.

Det fremgår af aftalen, at hver myndighed deltager inden for de øvrige myndigheders tilsynsområder i det omfang det anses for relevant, ligesom hver myndighed kan anmode om iværksættelse af særlige tiltag af den styrende myndighed inden for alle områder, såfremt det af en myndighed anses for nødvendigt.

Der er etableret et system, hvor alle myndigheder har relevant information om udførte tilsyn til rådighed. For dansk vedkommende indebærer det, at Trafikstyrelsen vil have samme information til rådighed i forhold til SAS, som for "rene" danske luftfartsselskaber.

For Trafikstyrelsens vedkommende indebærer dette ligeledes, at tilsynsplanen for SAS fra 2011 og fremover er fuldt implementeret i Tilsynsplanlægningssystemet som for øvrige danske godkendte virksomheder.

I forhold til SAS er det "styrende myndighed" som forestår kommunikationen. Dette bl.a. af hensyn til, at SAS kun skal forholde sig direkte til én myndighed inden for et godkendelsesområde.

Der er oprettet en fælles koordineringsfunktion for OPS-udvalget. Denne funktion skal fungere som sekretær for OPS-udvalgs møderne, og i øvrigt være koordinerende led for de 3 myndigheder, ligesom denne funktion administrerer en fælles dokumentationsdatabase.

Funktionen er pt. etableret i regi af Transportstyrelsen i Sverige.

Omkostningerne ved tilsynet med SAS administreres af hver myndighed i henhold til gældende gebyrreglement i forhold til SAS. Omkostningerne ved koordineringsfunktionen fordeles i forhold til den eksisterende fordelingsnøgle med 2/7 til Danmark og Norge og 3/7 til Sverige.

Til samarbejdsaftalen er de tilknyttet en række bilag, som i detaljer beskriver hvorledes tilsynet med SAS skal foregå inden for de respektive områder. Bilagene kan i relevant omfang ændres af OPS-udvalget.

Det skandinaviske samarbejde om tilsynet med de fælles skandinaviske godkendelser SAS er i besiddelse af foregår således fra 1. januar 2011 som et fælles tilsyn med SAS, hvor hver myndighed har beføjelsen til at udføre tilsyn i overensstemmelse med fastsatte aftaler herfor.

Aftalerne er anført nedenfor, og vedlagt notatet som bilag.

1. Bestemmelser vedrørende det danske luftfartsdirektorats samarbejde med luftfartsdirektørerne i Norge og Sverige, godkendt af ministeriet for offentlige arbejder under den 13. marts 1951.
2. Avtal om de skandinaviske luftfartsmyndighedernes samarbeidsorgan – OPS-udvalget - med avseende på norm- og tilsynsverksamhet af januar/februar 2011.
3. Samarbetsavtal mellan Transportstyrelsen, Sverige och Trafikstyrelsen, Danmark och Luftfartstilsynet, Norge rörande den flygsäkerhetsmässiga tilsynet av Scandinavian Airlines System Denmark-Norway-Sweden (SAS) af januar/februar 2011.
4. Bilag 1 til Samarbetsavtal, Flygoperativt tilsyn av SAS AOC samt tilsyn av SAS Part 21, POA tillstånd af 17. marts 2011.
5. Bilag 1a til Samarbetsavtal, Beslutsmetod SAS af 17. marts 2011.
6. Bilag 2 til Samarbetsavtal, Tilsyns som følger av Commission Regulation (E C) 2042/2002 Annex I. (Part M subpart G) og Annex IV (Part-147) af 17. marts 2011.
7. Bilag 3 til Samarbetsavtal, Samarbejdsaftale mellem Trafikstyrelse Danmark (TS-DK), Transportstyrelsen Sverige (TS-SE), Luftfartstilsynet Norge (LT) vedrørende tilsyn med SAS Part 145 organisation i henhold til Commission Regulation (EC) no. 20422003, Annex II, Part-145 af 17. marts 2011.
8. Bilag 4 til Samarbetsavtal, vedrørende rapportering og analyse af 17. marts 2011.
9. Bilag 5 til Samarbetsavtal, Instruktion för koordineringsfunktionen i OPS-udvalget af 17. marts 2011.

AVTAL OM DE SKANDINAVISKA LUFTFARTSMYNDIGHETERNAS SAMARBETSORGAN – OPS-UTVALGET – MED AVSEENDE PÅ NORM- OCH TILLSYNSVERKSAMHET

Enligt § 6 i 1951 års bestämmelser rörande samarbete mellan luftfartsmyndigheterna i Sverige, Danmark och Norge sluter Transportstyrelsen, Sverige, Trafikstyrelsen, Danmark och Luftfartstilsynet, Norge härmed följande avtal om OPS-utvalget:

I

OPS-utvalget är ett samarbetsorgan som inrättats av luftfartsmyndigheterna i Sverige, Danmark och Norge med följande uppgifter:

1. Att säkerställa flygsäkerhetsmässig tillsyn över verksamheter med gemensamt skandinaviskt tillstånd som bedrivs inom SAS-koncernen
2. Att behandla principiella flygsäkerhetsmässiga frågor av allmänt intresse för de tre myndigheterna.
3. Att samordna utarbetande och fastställande av nationella bestämmelser och samarbeta om internationell regelutveckling på relevanta områden för att uppnå en harmoniserad lagstiftning samt att arbeta för en gemensam skandinavisk policy för flygsäkerhetsmässig tillsyn.

Behandling av frågor enligt punkterna 2 och 3 ovan skall i den omfattning det anses erforderligt ske i samarbete med de finska och de isländska luftfartsmyndigheterna.

II

1. OPS-utvalgets ordinarie medlemmar är:

Från Sverige: Luftfartsdirektören

Från Danmark: Luftfartsdirektören

Från Norge: Luftfartsdirektören

eller den han eller hon sätter i sitt ställe. Det är tillåtet för den enskilda medlemmen att ta med sakkunnig hjälp till OPS-utvalgets sammanträden.

De ordinarie medlemmarna fungerar som ordförande i turordning, vanligtvis för ett år åt gången.

2. Vissa av OPS-utvalgets uppgifter kan efter närmare avtal delegeras till ordföranden för OPS-utvalget. Övriga medlemmar ska underrättas om hur dessa uppgifter löses eller behandlas och vilket beslut som fattas.

3. OPS-utvalget fastställer själv sin verksamhetsordning.

Tid och plats för sammanträden fastställs efter vad som är lämpligt av ordföranden.

Där det är möjligt att nå nödvändiga beslut per korrespondens, fax, telefon eller elektronisk post skall dessa metoder användas för att uppnå snabbare handläggning av ärendena.

Beslutsprotokoll skall föras vid OPS-utvalgets sammanträden. En särskild journal skall föras över frågor och ärenden som skall behandlas, och ett arkiv skall föras och förvaras i enlighet med riktlinjer i samarbetsavtal mellan Transportstyrelsen, Sverige och Trafikstyrelsen, Danmark och Luftfartstilsynet, Norge rörande den flygsäkerhetsmässiga tillsynen av Scandinavian Airlines System Denmark-Norway-Sweden (SAS).

4. OPS-utvalget kan inrätta relevanta utvalg.

III

1. För att säkerställa flygsäkerhetsmässig tillsyn av verksamheter i SAS-koncernen med gemensamma skandinaviska tillstånd har Transportstyrelsen, Sverige och Trafikstyrelsen, Danmark och Luftfartstilsynet, Norge träffat ett samarbetsavtal rörande den flygsäkerhetsmässiga tillsynen av Scandinavian Airlines System Denmark-Norway-Sweden (SAS).

IV

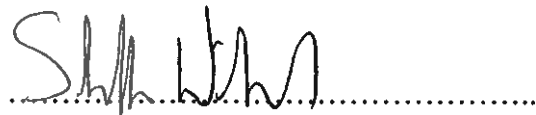
1. OPS-utvalgets kompetens motsvarar den kompetens som delegerats till de ordinarie medlemmarna i respektive nationella luftfartsmyndigheter. Deltagande i OPS-utvalget fråntar inte den enskilda medlemmen det ansvar vederbörande har enligt nationella lagar och regler. Detta gäller även med hänsyn till punkt II nr 2 ovan.
2. OPS-utvalgets beslut i enskilda ärenden kan överklagas enligt reglerna i de tre länderna.
3. OPS-utvalget kontrollerar att tillsyn utförs i enlighet med ovan nämnda samarbetsavtal.

Detta avtal träder i kraft i samband med parternas undertecknande och ersätter avtalet av den 7 maj 2002 – och alla tidigare avtal – om de skandinaviska luftfartsmyndigheternas samarbetsorgan, OPS-utvalget, med avseende på standardiserings- och tillsynsverksamhet.

Utfärdat i tre likalydande exemplar.

Norrköping den 25 januari 2011

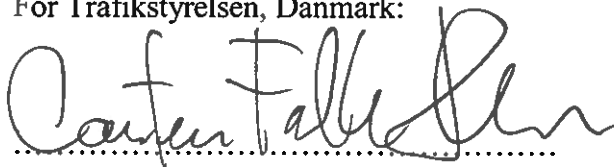
För Transportstyrelsen, Sverige:

Staffan Widlert, generaldirektör

Köpenhamn den 2.2.2011

För Trafikstyrelsen, Danmark:

Carsten Falk Hansen, luftfartsdirektör

Bodö den 8.2.2011

För Luftfartstilsynet, Norge:

Heine Richardsen, luftfartsdirektör

STATENS LUFTFARTSTILSYNET	
LUFTFARTSHUSET	
INDG.	11 FEB. 2011 ¹
dok. 47516	

11-2055-0002

SAMARBETSAVTAL

mellan

TRANSPORTSTYRELSEN, Sverige

och

TRAFIKSTYRELSEN, Danmark

och

LUFTFARTSTILSYNET, Norge

**rörande den flygsäkerhetsmässiga tillsynen av Scandinavian Airlines
System Denmark-Norway-Sweden (SAS)**

BLANK

Mellan

- (i) Transportstyrelsen, Sverige,
- (ii) Trafikstyrelsen, Danmark och
- (iii) Luftfartstilsynet, Norge

har träffats följande samarbetsavtal rörande den flygsäkerhetsmässiga tillsynen av Scandinavian Airlines System Denmark-Norway-Sweden (SAS) (i fortsättningen kallat "flygföretaget")

1. Bakgrund

1.1 Grunderna för samarbetet i OPS-utvalget finns i avtal mellan Danmark, Norge och Sverige rörande samarbete på luftfartens område av den 20 december 1951 samt i bestämmelser rörande samarbete mellan luftfartsmyndigheterna i Danmark, Norge och Sverige av samma datum. Dessa avtal slår fast att de tre ländernas myndigheter skall samarbeta kring flygsäkerhetsmässig tillsyn över flygföretaget enligt nationella och internationella regler.

1.2 De skandinaviska luftfartsmyndigheterna är överens om att tillsynen av flygföretaget ska följa gällande EU-förordningar och övrigt internationellt regelverk på området. Huvudprincipen är att aktuella AMC/GM ska tillämpas, om inte parterna överenskommit om annat.

2. Syfte och omfattning

2.1 Parterna är eniga om att det gemensamma skandinaviska tillsynskontoret STK ska läggas ned per 1 januari 2011. Genom detta avtal träffas en överenskommelse om fortsatt samarbete på det flygsäkerhetsmässiga området och fördelning av tillsynsuppgifter mellan de tre skandinaviska luftfartsmyndigheterna av flygföretaget.

2.2 Detta avtal ersätter OPS-utvalgets instruktion för STK som trädde i kraft den 1 maj 2008.

2.3 Detta avtal lägger grunden för en ömsesidig accept av de tre myndigheternas status som "Competent Authorities".

2.4 Styrande myndighet ges erforderliga rättigheter för att kunna uppnå effektiv kontroll i tillsynsfunktionen. Styrande myndighet är förpliktad att utföra sin tillsynsfunktion på ett sådant sätt att övriga myndigheters ansvar i detta hänseende tillvaratas.

3. Definitioner

3.1 Tillstånd: Med tillstånd menas det/de dokument som utgör flygföretagets tillstånd/godkännande(n). Hänvisning görs till definition i Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 216/2008, artikel 3 (e) och (g).

3.2 Tillsyn: De uppgifter som skall utföras för att kontrollera att de villkor som gäller för tillståndets utfärdande är uppfyllda under hela den tid tillståndet är giltigt, samt eventuella säkerhetsåtgärder. Hänvisning görs till definition i Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 216/2008, artikel 3 (a).

3.3 Tillfällig åtgärd: Suspendering av processer eller produkter utan att det görs några varaktiga förändringar i tillståndet.

3.4 Styrande myndighet: Den luftfartsmyndighet som fått uppdraget att utföra tillsyn.

4. Tillstånd

Detta samarbetsavtal täcker de tillstånd som flygföretaget har i konsortiet. Tillstånden specificeras i respektive bilaga. Alla eventuella ändringar, begränsningar eller beslut rörande dessa tillstånd beslutas av de tre skandinaviska luftfartsmyndigheterna gemensamt.

5. Rättigheter och skyldigheter

5.1 Parterna är eniga om att detta samarbetsavtal inte innebär en överföring av myndigheternas ansvar utan enbart är en fördelning av tillsynsuppgifter.

5.2 Registreringsstaten utför tillsyn över fortsatt luftvärdighet för de enskilda luftfartygen. Varje enskilt land genomför initial tillträdeskontroll och verksamhetstillsyn på egna luftfartyg.

5.3 I förbindelse med verksamhetstillsyn kan styrande myndighet välja ut vilket som helst luftfartyg tillhörande flygföretaget, oavsett registrering, i avsikt att kontrollera att flygföretaget följer gällande krav.

5.4 Tillsyn utförs enligt de procedurer som finns i den styrande myndigheten. Nationella procedurer skall spegla gällande internationellt regelverk.

5.5 För varje område skall den styrande myndigheten utarbeta en tillsyns/aktivitetsplan som täcker den aktuella tillstånds/tillsynsperioden. Tillsynen ska fördelas över perioden på ett sätt som tillförsäkrar att flygföretaget står under relevant tillsyn när det gäller det aktuella området under hela den aktuella perioden. Tillsyns/aktivitetsplaner för respektive område ska godkännas av de tre skandinaviska myndigheterna på möte i

OPS-utvalget någon gång under oktober/november månad varje år och läggas som bilaga till protokollet.

5.6 Parterna är eniga om att önskemål om deltagande i tillsyner så långt möjligt ska anmälas i förväg och med god framförhållning så att den styrande myndigheten kan planera med hänsyn tagen härtill. Detta ska emellertid inte förhindra en flexibilitet i deltagandet om så visar sig erforderligt.

5.7 Samtliga myndigheter ska alltid ha tillgång till aktuell tillsyns- och aktivitetsplan.

6. Fördelning av tillsynsuppgifter

De skandinaviska luftfartsmyndigheterna är överens om att fördela arbetsuppgifterna rörande tillsyn av SAS på följande sätt:

Transportstyrelsen, Sverige: Tillsyn enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EEG) nr 3922/91, inklusive samtliga ändringar, över flygoperativa frågor rörande flygföretagets AOC samt Kommissionens förordning nr 1702/2003, del 21, kapitel G, inklusive samtliga ändringar (Bilaga 1)

Luftfartstilsynet, Norge: Tillsyn som följer av Kommissionens förordning nr 2042/2003, Del M, kapitel G, samt del 147, inklusive samtliga ändringar (Bilaga 2)

Trafikstyrelsen, Danmark: Tillsyn som följer av Kommissionens förordning nr 2042/2003, Del 145, inklusive samtliga ändringar (Bilaga 3) samt analys av händelserapportering (Bilaga 4).

7. Informationsutväxling och transparens

7.1 Styrande myndighet ska hålla övriga skandinaviska luftfartsmyndigheter fullt informerade om resultatet av utförd tillsyn. Fördelningen av tillsynsuppgifterna ska präglas av transparens myndigheterna emellan.

7.2 Händelserapporter skall, i den omfattning nationell lagstiftning medger, göras tillgängliga för alla tre luftfartsmyndigheter.

8. Gemensam dokumentdatabas

Samtliga tillstånd, beslut, protokoll och rapporter med bäring på tillstånd respektive tillsyn som utfärdats på grund av detta avtal ska förvaras i en gemensam dokumentdatabas med tillträde för de personer på de tre luftfartsmyndigheterna som är involverade i den flygsäkerhetsmässiga tillsynen eller i handläggning av flygsäkerhetsfrågor rörande flygföretaget.

9. Deltagande i tillsyn/begränsningar

9.1 Det land som utför tillsynen gör detta utifrån de procedurer som gäller på den egna myndigheten.

9.2 I den utsträckning som behövs för tillsyn enligt detta samarbetsavtal ska övriga myndigheter bistå den styrande myndigheten med att få tillträde till luftfartyg, flygplatser, anläggningar, lokaler och andra objekt. De kan också bistå den styrande myndigheten med utförandet av en enskild tillsynsuppgift om den styrande myndigheten framför önskemål om detta.

9.3 Samtliga skandinaviska myndigheter har rätt att när som helst efter begäran härom delta i vilken som helst tillsyn inom ett område där en annan skandinavisk myndighet är styrande myndighet.

9.4 Skulle någon av de myndigheter som inte utför tillsynen kräva att ett särskilt förhållande undersöks ska den myndighet som utför tillsynen i möjligaste mån tillmötesgå detta krav.

10. Koordineringsfunktion för OPS-utvalget

10.1 För koordinering av flygsäkerhetsfrågor i OPS-utvalget ska de tre ländernas luftfartsmyndigheter enas om en särskild koordineringsfunktion. Denna ska sammankalla till möten i OPS-utvalget i den omfattning luftfartsmyndigheterna anser erforderligt och protokollföra de avgöranden som fattas i kommittén samt även vara redaktör för den gemensamma dokumentdatabasen.

10.2 Ansökningar i anslutning till tillstånden respektive nya ansökningar om tillstånd sänds till koordinatören som ombesörjer att samtliga myndigheter får tillgång till dokumenten. Instruktion för koordineringsfunktionen finns i Bilaga 5.

11. Dokumentation

Relevant dokumentation rörande tillsynsprocessen ska vara tillgänglig och distribuerad till alla skandinaviska luftfartsmyndigheter. Det gäller bl. a

- Flygföretagets godkända manualer och annan relevant dokumentation
- Myndighetens egna procedurer och checklistor

12. Extern kommunikation

Kommunikation med EU och internationella luftfartsorganisationer rörande frågor som täcks av detta samarbetsavtal ska ske i samverkan om man inte kommer överens om annat.

13. Finansiering

Varje styrande myndighet finansierar sin verksamhet enligt detta samarbetsavtal enligt nationella regler. Kostnaden för koordineringsfunktionen fördelas dock med 3/7 på Sverige och 2/7 på Danmark respektive Norge. En gång om året ska redovisning av varje myndighets kostnad göras till OPS-utvalget för att myndigheterna ska få en helhetsbild över total tillsynskostnad.

14. Överklagande

Överklagande av beslut följer de ordningar som finns i respektive land.

15. Uppsägning av detta avtal

Detta avtal ska gälla så länge SAS Sverige AB, SAS Danmark AB och SAS Norge AB upprätthåller samarbetet i konsortiet Scandinavian Airlines System Denmark-Norway-Sweden (SAS) som upprättats genom konsortialavtalet av den 8 februari 1951.

Detta samarbetsavtal kan uppsägas av envar av parterna med 12 månaders varsel.

16. Ändringar i avtalet och konsultationer

Ändringar i detta samarbetsavtal och konsultationer kan begäras närhelst av varje avtalspart.

17. Bilagor

Undertecknade är eniga om att luftfartsdirektörerna, eller den som respektive luftfartsdirektör utpekar, ska upprätta, ändra eller lägga till de bilagor som erfordras till detta samarbetsavtal.

18. Tidigare avtal

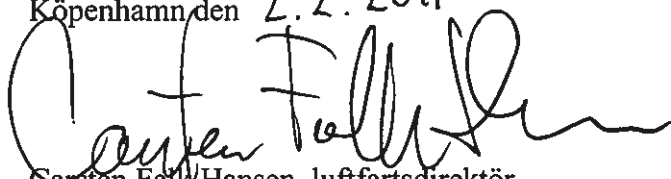
Genom detta avtal upphör avtal av 7 maj 2002 mellan Statens Luftfartsvesen Danmark, Luftfartstilsynet Norge och Luftfartsverket, Luftfartsinspektionen Sverige om ett gemensamt skandinaviskt tillsynskontor samt beslut rörande tillsyn över SAS, liksom OPS-utvalgets instruktion den 1 maj 2008 för STK och instruktion den 7 maj 2002 och 4 maj 2006 för fackutvalgen.

Norrköping den 25 januari 2011

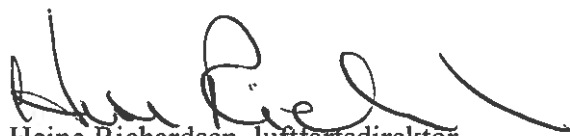
Staffan Widlert, generaldirektör

Köpenhamn den 2.2.2011

Carsten Falk Hansen, luftfartsdirektör

Bodö den 8.2.2011

Heine Richardsen, luftfartsdirektör

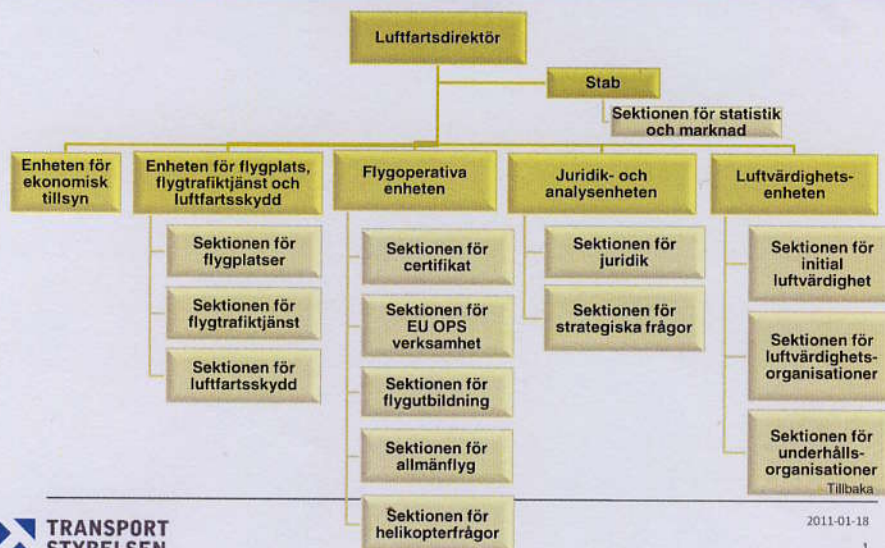
Mottagare:

Kopia till:

Bilaga 1 Flygoperativ tillsyn av SAS AOC samt tillsyn av SAS Part 21, POA tillstånd

1. Organisation

Luffartsavdelningen

Organisation 2011-01-18

AOC tillsyn

Luftfartsavdelningen har 3 medarbetare som är speciellt avdelade att ta hand om AOC tillsynen av SAS. Dels en koordinator och dels två flyginspektörer. Samtliga rapporterar till chefen för sektionen för EU-

OPS verksamheten. Denne rapporterar i sin tur till chefen för Flygoperativa enheten som i sin tur rapporterar till Luftfartsdirektören.

Part 21, POA tillsyn

Luftfartsavdelningen har 3 inspektörer auktoriserade för tillsyn av POA organisationer. Samtliga rapporterar till chefen för sektionen för initial luftvärdighet. Denne rapporterar i sin tur till chefen för Luftvärdighetsenheten som i sin tur rapporterar till Luftfartsdirektören.

Beslut fattas enligt intern arbetsordning och delegeringar. Dessa är elektroniskt lagrade i den gemensamma dokumentdatabasen som det hänvisas till i samarbetsavtal mellan Transportstyrelsen, Sverige och Trafikstyrelsen, Danmark och Luftfartstilsynet, Norge rörande den flygsäkerhetsmässiga tillsynen av Scandinavian Airlines System Denmark-Norway-Sweden (SAS) av januari/februari 2011, p 8. I dokumentdatabasen framgår också kompetensen hos de medarbetare som anlitas när det gäller tillsynen av SAS AOC samt POA.

2. Procedurer

AOC tillsyn

De procedurer som används finns beskrivna i den svenska Verksamhetshandboken – VHB – och dels i den svenska Inspektörshandboken. VHB:n innehåller ett särskilt avsnitt som tar hand om de speciella rutiner som behövs avseende SAS jämfört med svenska bolag. Aktuella procedurer framgår i dokumentdatabasen.

Part 21 POA tillsyn

De svenska procedurerna vilka används vid tillsyn av SAS tillverkningstillstånd finns tillgängliga på den gemensamma dokumentdatabasen.

3. Tillsynsplan

AOC tillsyn

Transportstyrelsen utarbetar förslag till och arbetar efter beslutad tillsynsplan så att flygföretaget kan granskas komplett under en 24-

månadersperiod. Hänsyn ska tas till resultatet av tidigare verksamhetskontroller och flygföretagets utveckling. Tillsynsplanen innehåller momenten systeminspektioner, rampinspektioner och linjeinspektioner.

Part 21 POA tillsyn

Transportstyrelsen utarbetar förslag till och arbetar efter beslutad tillsynsplan så att POA organisationen kan granskas komplett under en 24-månadersperiod. Hänsyn ska tas till resultatet av tidigare verksamhetskontroller och flygföretagets utveckling. Tillsynen bedrivs genom systemtillsyn och produktkontroller.

4. Beslut (myndighetsutövning)

Beslutsrutiner framgår av bifogade "Beslutsmetod SAS", bilaga 1a. Samtliga beslut som fattas av Transportstyrelsen å samtliga skandinaviska myndigheters vägnar ska innehålla följande beslutsmening:

"Detta beslut är fattat på vägnar av luftfartsmyndigheterna i Danmark, Norge och Sverige och i enlighet med samarbetsavtal rörande den flygsäkerhetsmässiga tillsynen av Scandinavian Airlines System Denmark-Norway-Sweden (SAS) av januari/februari 2011. Överklagande av beslut sker i enlighet med den ordning som gäller enligt nationell lagstiftning i Danmark, Norge och Sverige."

5. Informationsutbyte

De skandinaviska myndigheterna är eniga om att flygföretaget skall skicka alla händelserapporter till alla tre länderna. Registreringslandet rapporterar i ECCAIRS. Transportstyrelsen hanterar åtgärder när det gäller flygoperativa händelser, dvs. tar kontakt med flygföretaget i de fall som anses nödvändigt och följer upp flygföretagets åtgärder. Trafikstyrelsen och Luftfartstilsynet informeras om status på händelsen genom en rapport.

För att tillförsäkra att Trafikstyrelsen i Danmark och Luftfartstilsynet i Norge kan ta sitt ansvar avseende tillsynen av flygföretagets AOC och Part 21, POA tillstånd, ska samtliga relevanta dokument översändas till koordineringsfunktionen för OPS-utvalget som ombesörjer att alla dokument är tillgängliga på den gemensamma dokumentdatabasen.

I operativa ärenden där luftvärdighetskompetens är nödvändig för ärendets handläggning skall kontakt tas med Luftfartstilsynet i Norge. I ärenden som kan väcka medias intresse skall information snarast möjligt lämnas till luftfartsdirektörerna på danska och norska luftfartsmyndigheten.

6. Lagrum

Tillsyn sker för att tillförsäkra flygföretagets efterlevnad av bestämmelserna i Kommissionens förordning (EG) nr 3922/91, inklusive samtliga ändringar, samt Kommissionens förordning (EG) nr 1702/2003, del 21, kapitel G, POA, inklusive samtliga ändringar.

Köpenhamn den

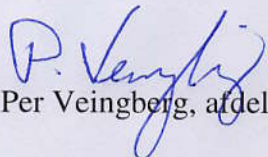
17/3/11

Transportstyrelsen, Sverige

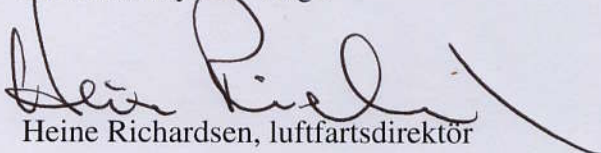
Ingrid Cherfils, luftfartsdirektör

Trafikstyrelsen, Danmark

Per Veingberg, afdelingschef

Luftfartstilsynet, Norge

Heine Richardsen, luftfartsdirektör

Beslutsmetod, Direkt	Part M G, EU-OPS, Part 145, Part 147, Part 21, POA	luftfartyg
<p>Representanter för de tre myndigheterna skriver på efter dragning för OPS-utvalgets medlemmar. Dragning kan ske muntligen eller skriftligen.</p>	<p>Beslut om,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tillstånd • AOS/AOP • Befattningshavare • Dispenser • Återkallelse, tillfällig suspendering eller begränsning av tillstånd • årlig Tillsynsplan <p>Se nedan när det gäller text om överklaganden.</p>	<p>Alla beslut om luftfartyg sker av State of registry. D.v.s. C of A, ARC, Permit to Fly, undantag enligt artikel 14.4 avseende luftfartyg.</p> <p>(Godkännande av underhållsprogram sker enligt indirekt beslutsordning under Part M G)</p>
<p>Beslutsmetod, indirekt</p> <p>Alla andra beslut än de beskrivna under "direkta beslut". Besluten fattas indirekt av Sverige, Norge och Danmark genom respektive styrande myndighets godkända procedurer. Av beslutet ska framgå att samtliga tre myndigheter har fattat beslutet gemensamt och att det undertecknats på vägnar av alla tre myndigheterna. Frågor och ärenden och beslut av principiell karaktär eller som har betydande påverkan på operationen ska lyftas till "direkta beslut".</p> <p>Följande beslutsmening förs in i alla indirekta beslut:</p> <p>"Detta beslut är fattat på vägnar av luftfartsmyndigheterna i Danmark, Norge och Sverige och i enlighet med samarbetsavtal rörande den flygsäkerhetsmässiga tillsynen av Scandinavian Airlines System Denmark-Norway-Sweden (SAS) av januari/februari 2011.</p> <p>Överklagande av beslut sker i enlighet med den ordning som gäller enligt nationell lagstiftning i Danmark, Norge och Sverige.</p> <p>Efter dansk lovgivning kan denne afgørelse ikke påklages, jf. § 7, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 110 af 14. februar 2009.</p>	<p>Part M G, EU-OPS, Part 145, Part 147, Part 21, POA</p>	<p><i>København 17/3/11</i></p>

P. Vangberg

Heine Riis

Christi

I henhold til norsk lovgivning påklages dette vedtaket til Samferdselsdepartementet innen tre uker fra mottagelsen av dette brev, jf forvaltningslovens kap VI. En eventuell klage sendes Luftfartstilsynet for forberedende behandling før oversendelse til departementet. Elektronisk klageskjema kan finnes på Statens elektroniske blankettarkiv, <http://blanketter.ft.dep.no/>

Detta beslut kan överklagas enligt svensk lagstiftning. Överklagandet ska vara skriftligt och du ska ange vilket beslut som överklagas och vilken ändring du vill ha. Överklagandet ska ställas till Förvaltningsrätten i Linköping men skickas till Transportstyrelsen, Luftfartsavdelningen, 601 73 Norrköping. Överklagandet ska ha kommit till Transportstyrelsen inom 3 veckor från det att du tog del av detta beslut.”

Undertecknande

Kopia: (beroende på vilken myndighet som expedierar beslutet)

Trafikstyrelsen, Danmark

Luftfartstilsynet, Norge

Transportstyrelsen, Sverige

OPS-utvalgets koordinator

**Bilag 2 – Tilsyn som følger av Commission Regulation (EC)
2042/2002 Annex 1 (Part M subpart G) og Annex IV (Part-147).**

Bodø den 31. januar 2011

Bilag 2 – Tilsyn som følger av Commission Regulation (EC) 2042/2002, Annex 1 (Part M subpart G) og Annex IV (Part-147).

1. Organisation

Part-M

Utgangspunkt:

- SAS har en felles skandinavisk AOC.
- Myndighet for tilsyn med SAS Part M subpart G delegeres til Luftfartstilsynet, Teknisk Vedlikehold (LT) per 1. januar 2011, hvor STK nedlegges. Delegeringen ivaretar Commission Regulation (EC) no. 2042/2003 (Annex) I, M.1 pkt.3 (ii).
- Med hensyn til å sikre det løpende tilsyn med SAS etter den 1. januar 2011, overtar LT alle tilsynsrapporter fra november 2008 fra STK.
- LT skal, i tilsynet med SAS Part M subpart G, ta utgangspunkt i dette dokument samt LT Prosedyremanual Part M.
- LT vil i første halvår i 2011, gjennomføre flere inspeksjoner av SAS for å kartlegge organisasjonens status i forhold til dens godkjenninger. Evaluering av status vil kontinuerlig bli meddelt TS-SE og TS-DK.
- For å sikre like sikkerhetsnivåer og konkurranse vilkår som forøvrig, vil LT gjennomføre det delegerte tilsyn slik at det tilfredstiller nivåene og intensiteten til TS-SE og TS-DK.
- Det forutsettes at myndighetens krav til historisk dokumentasjon for tilsynet med selskapets M.A.Subpart G i henhold M.B.104, som tidligere ivaretatt av STK, videreføres av koordineringsfunksjonen av OPS-utvalget.

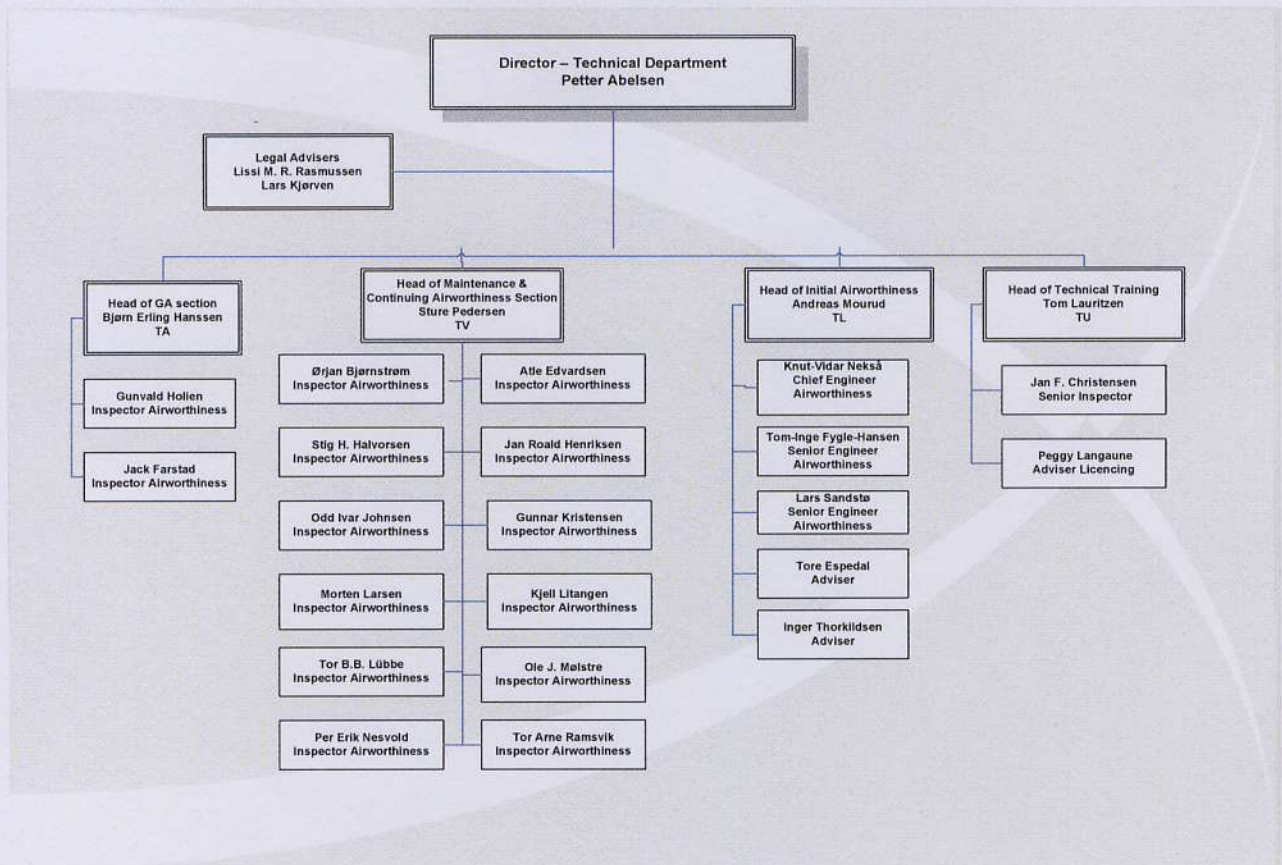
Tilsynet med SAS Part M subpart G vil i LT, utføres av Teknisk avdeling ved Teknisk Vedlikehold (TV). TV er planlagt bemannet med 16 inspektører for 2011, hvorav 1 er utpekt som kontaktpunkt for tilsynet med SAS.

LT stiller krav til at de inspektører som skal utføre tilsyn med SAS på vegne af TS-SE og TS-DK er kvalifisert i henhold til LT's Prosedyremanual Part M og LT's interne Avdelingshåndbok T kap.5 – Kompetanse for inspektører.

Part-147

Tilsynet med SAS Part – 147 vil i LT, utføres av Teknisk avdeling ved seksjon for Teknisk Utdanning (TU). TU har to inspektører autorisert for tilsyn av Part-147 organisasjoner, hvorav en er utpekt som kontaktpunkt og ansvarlig for tilsynet med SAS.

Organisasjon LT:

Prosedyrer

Part-M

Tilsynet utføres i henhold til prosedyrer basert på Commission Regulation (EC) no.2042/2003. LT's gjeldende Prosedyremanual Part M skal være tilgjengelig for TS-SE og TS-DK på fellesområdet administrert av koordinator for OPS-utvalget.

For at prosedyrene skal tilfredsstillere også gjeldende regelverk i Sverige og Danmark, revideres prosedyren i henhold til enhver tids gjeldende regelverk i EU.

Part-147

Tilsynet utføres i henhold til prosedyrer basert på siste revisjon av Commission Regulation (EC) no.2042/2003. LT's gjeldende Prosedyremanual Part 147 skal være tilgjengelig for TS-SE og TS-DK på fellesområdet administrert av koordinator for OPS-utvalget.

For at prosedyrene skal tilfredsstillende også gjeldende regelverk i Sverige og Danmark, revideres prosedyren i henhold til enhver tids gjeldende regelverk i EU.

3) Tilsyn og aktivitetsplan

Part-M

LT utarbeider en årlig tilsynsplan for alle organisasjoner som det føres tilsyn med. Tilsynsplanen angir hvilke organisasjoner og antall inspeksjoner som skal utføres i det aktuelle året. Basert på tilsynsplanen utarbeides det et Audit-program. Dette angir hvilken del av regelverket som skal inspiseres, og til hvilket tidspunkt (frekvens) den enkelte organisasjon skal inspiseres.

Frekvensene beregnes ved hjelp av resultater fra tidligere inspeksjoner mot organisasjonen og ACAM-inspeksjoner utført av TS-DK, TS-SE og LT.

SAS inkluderes i LTs nasjonale tilsynsplan og Audit-program. Tilsynsplan og Audit-program gjøres tilgjengelig for TS-DK og TS-SE på myndighetenes fellesområde. På bakgrunn av vurdering av STKs tilsynsaktivitet av området fra oktober 2008 og frem til 31. desember 2010, har LT utarbeidet eget Audit-program for tilsyn av SAS i 2011.

LT kan gjennomføre ekstraordinære tilsyn utover Audit-programet. Ekstraordinære tilsyn bestemmes for eksempel av: Alvorlige funn fra ordinære inspeksjoner, alvorlige situasjoner som har oppstått, hendelsesrapporter, SAFA-inspeksjoner, etter spesielle anmodninger fra TS-DK/TS-SE og lignende.

Audit-program for SAS presenteres og begrunnes for TS-SE og TS-DK i god tid før programmet trer i kraft.

Part-147

LT utarbeider en årlig tilsynsplan for alle organisasjoner som det føres tilsyn med. Tilsynsplanen angir hvilke organisasjoner og antall inspeksjoner som skal utføres i det aktuelle året. Basert på tilsynsplanen utarbeides det et Audit-program. SAS inkluderes i LTs tilsynsplan og Audit-program, med utgangspunkt i tilsynsaktivitet og gjeldende program for TS-SE

Tilsynsplan og Audit-program gjøres tilgjengelig for TS-DK og TS-SE på myndighetenes fellesområde.

LT kan gjennomføre ekstraordinære tilsyn utover Audit-programet. Ekstraordinære tilsyn bestemmes for eksempel av: Alvorlige funn fra ordinære inspeksjoner, alvorlige situasjoner som har oppstått, hendelsesrapporter, SAFA-inspeksjoner, etter spesielle anmodninger fra TS-DK/TS-SE og lignende.

4) Myndighetsutøvelse

Part-M

I henhold til Commission Regulation (EC) no. 2042/2003 (Annex) I, M.1 pkt.1, skal TS-SE og TS-DK, hvor disse er utpekt som State of Registry (SoR), ivareta tilsyn med det individuelle luftfartøy samt utstede Airworthiness Review Certificate (ARC).

I tilfeller hvor TS-SE eller TS-DK, som SoR, har behov for dokumentasjon i forbindelse med utstedelse av Export CoA, skal LT kunne utstede Statement of Conformity til SoR for dette individuelle luftfartøy operert av selskapet.

Hovedavtalen har delegert tilsynsmyndighet til LT for tilsyn med Part M Subpart G, og det avtales derfor at LT godkjenner vedlikeholdsprogram (Maintenance Program) for selskapet også når dette omfatter luftfartøy hvor TS-SE og TS-DK er utpekt som "State of Registry" (SoR).

Dette skal ivareta Commission Regulation (EC) no. 2042/2003 (Annex) I, M.1 pkt.4(ii), hvor det skal etableres avtale mellom myndighetene før vedlikeholdprogram (Maintenance Program) godkjennes når State of Operator (SoO) er forskjellig fra SoR.

LT vil utføre all tilsynsaktivitet i henhold LT Prosedyremanual Part M, og i den grad det er behov for samhandling mellom TS-SE, TS-DK og LT henviser til Beslutningsmodell, bilag til Samarbeidsavtalen.

TS-SE, TS-DK og LT forplikter seg til umiddelbart å varsle hverandre i tilfeller hvor det avdekkes alvorlige brudd på selskapets prosedyrer eller regelverk som har innvirkning på selskapets AOC i henhold M.A.201(h), alvorlige hendelser(occurrence reporting) og SAFA-rapporter og samt alvorlige brudd på regelverk som må vurderes for eventuell suspensjon av ARC.

Samtlige vedtak(beslutninger) som gjøres av LT, på vegne av de andre skandinaviske luftfartsmyndigheter, skal inneholde standardtekst:

Dette vedtaket er fattet på vegne av luftfartsmyndighetene i Danmark, Norge og Sverige i samsvar med samarbeidsavtalen vedrørende det flysikkerhetsmessige tilsynet av Scandinavian Airlines System Denmark – Norway – Sweden(SAS) av januar/februar 2011.

Klagegang

Klagebehandling av vedtak skjer i samsvar med den nasjonale lovgivning i Danmark, Norge og Sverige.

Efter dansk lovgivning kan denne afgørelse ikke påklages, jf. § 7, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 110 af 14. februar 2009.

Etter norsk lovgivning påklages dette vedtaket til Samferdselsdepartementet innen tre uker fra mottagelsen av dette brev, jf forvaltningslovens kap VI. En eventuell klage sendes Luftfartstilsynet for forberedende behandling før oversendelse til departementet. Elektronisk klageskjema kan finnes på Statens elektroniske blankettarkiv, <http://blanketter.ft.dep.no/>

Detta beslut kan överklagas enligt svensk lagstiftning. Överklagandet ska vara skriftligt och du ska ange vilket beslut som överklagas och vilken ändring du vill ha. Överklagandet ska ställas till Förvaltningsrätten i Linköping men skickas till Transportstyrelsen, Luftfartsavdelningen, 601 73 Norrköping. Överklagandet ska ha kommit till Transportstyrelsen inom 3 veckor från det att du tog del av detta beslut.

Kopi: Transportstyrelsen, Sverige og Trafikstyrelsen, Danmark

Part-147

Vedtaksrutiner fremgår av vedlagte "Beslutningsmetode for SAS", bilag til Samarbeidsavtalen. Samtlige vedtak(beslutninger) som gjøres av LT, på vegne av de andre skandinaviske luftfartsmyndigheter, skal inneholde standardtekst:

Dette vedtaket er fattet på vegne av luftfartsmyndighetene i Danmark, Norge og Sverige i samsvar med samarbeidsavtalen vedrørende det flysikkerhetsmessige tilsynet av Scandinavian Airlines System Denmark – Norway – Sweden(SAS) av januar/februar 2011.

Klagegang

Klagebehandling av vedtak skjer i samsvar med den nasjonale lovgivning i Danmark, Norge og Sverige.

Efter dansk lovgivning kan denne afgørelse ikke påklages, jf. § 7, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 110 af 14. februar 2009.

Etter norsk lovgivning påklages dette vedtaket til Samferdselsdepartementet innen tre uker fra mottagelsen av dette brev, jf forvaltningslovens kap VI. En eventuell klage sendes Luftfartstilsynet for forberedende behandling før oversendelse til departementet. Elektronisk klageskjema kan finnes på Statens elektroniske blankettarkiv, <http://blanketter.ft.dep.no/>

Detta beslut kan överklagas enligt svensk lagstiftning. Överklagandet ska vara skriftligt och du ska ange vilket beslut som överklagas och vilken ändring du vill ha. Överklagandet ska ställas till Förvaltningsrätten i Linköping men skickas till Transportstyrelsen, Luftfartsavdelningen, 601 73 Norrköping. Överklagandet ska ha kommit till Transportstyrelsen inom 3 veckor från det att du tog del av detta beslut.

Kopi: Transportstyrelsen, Sverige og Trafikstyrelsen, Danmark

5) Informasjonsutveksling

Part-M

For å sikre TS-SE og TS-DK delaktighet i tilsynet med selskapets Part M Subpart G godkjenning, skal LT sikre at alle relevante dokumenter oversendes TS-SE, TS-DK samt koordineringsfunksjon for OPS-utvalget, slik at dokumentene er tilgjengelige for alle myndighetenes på fellesområdet. Det vises til Part-M, M.B. 104.

TS-SE og TS-DK er ansvarlig for å etablere rutiner, slik at de i nødvendig grad er kjent med innhold i alle relevante dokumenter som utarbeides i forbindelse med tilsynet av selskapets Part M, Subpart G.

Struktur for møteaktivitet og informasjonsutveksling vil bli etablert i samarbeid med OPS-utvalg og tilpasses løpende. Som utgangspunkt etableres følgende:

- Hendelsesrapporter (Occurrence Report) månedlig. Task Force nedsatt i A/O møte 11.jan 2011, utpeker ansvarlig for den enkelte sak og møtes månedlig. Møtene bør av ressurs hensyn avholdes pr. Video og telefon.
- Focal Point innenfor Part M for TS-SE, TS-DK og LT møtes kvartalsvis for avklaring av prosedyrer og samarbeid av tilsynsvirksomheten. I oppstartfasen kan det være behov for økt møteaktivitet. Årlig møte primo Q4, skal inneholde tema for utveksling av ACAM inspeksjoner.
- Focal Point innenfor Part M or EU-OPS møtes kvartalsvis med spesiell fokus på koordinering av Airworthiness og Operation. I oppstartfasen kan det være behov for økt møteaktivitet.
- Director/ Head of Section – nivå møtes 2 ganger årlig sammen med Focal Point, i samarbeidsmøter innen Part M og EU-OPS/Part M.

Part-147

For å sikre TS-SEs og TS-DKs delaktighet i å ivareta ansvaret med selskapets Part – 147 organisasjon, skal LT sikre at alle relevante dokumenter oversendes TS-SE, TS-DK samt koordineringsfunksjon for OPS-utvalget, slik at dokumentene er tilgjengelige på fellesområdet for alle myndighetenes. Det vises til Part-147.B.20.

TS-SE og TS-DK er ansvarlig for å etablere rutiner, slik at de i nødvendig grad er kjent med innhold i relevante dokumenter som utarbeides i forbindelse med tilsynet av selskapets Part 147 organisasjon.

Struktur for møteaktivitet og informasjonsutveksling vil bli etablert i samarbeid med OPS-utvalg og tilpasses løpende. Som utgangspunkt etableres følgende:

- Focal Point innenfor Part - 147 for TS-SE, TS-DK og LT møtes halvårlig for avklaring av prosedyrer og samarbeid av tilsynsvirksomheten. I oppstartfasen kan det være behov for økt møteaktivitet.

6) Rettsområde

Part-M og Part-147

- Tilsyn gjennomføres for å sikre organisasjonens etterleving av bestemmelsene i (EC) No 216/2008 og Regulation No 2042/ 2003, Annex I (Part-M) og Annex IV (Part-147) med alle endringer.

(Årlig revisjon av bilagene gjøres i OPS-utvalget)

Kolven 17/3/11

P. Veng
Hans Riech
Janfj

Bilag 3 til samarbejdsaftale mellem

- Trafikstyrelsen Danmark (TS-DK)
- Transportstyrelsen Sverige (TS-SE)
- Luftfartstilsynet Norge (LT)

vedrørende tilsyn med SAS Part 145 organisation i henhold til Commission Regulation (EC) no. 2042/2003, Annex II, Part-145.

Indhold:

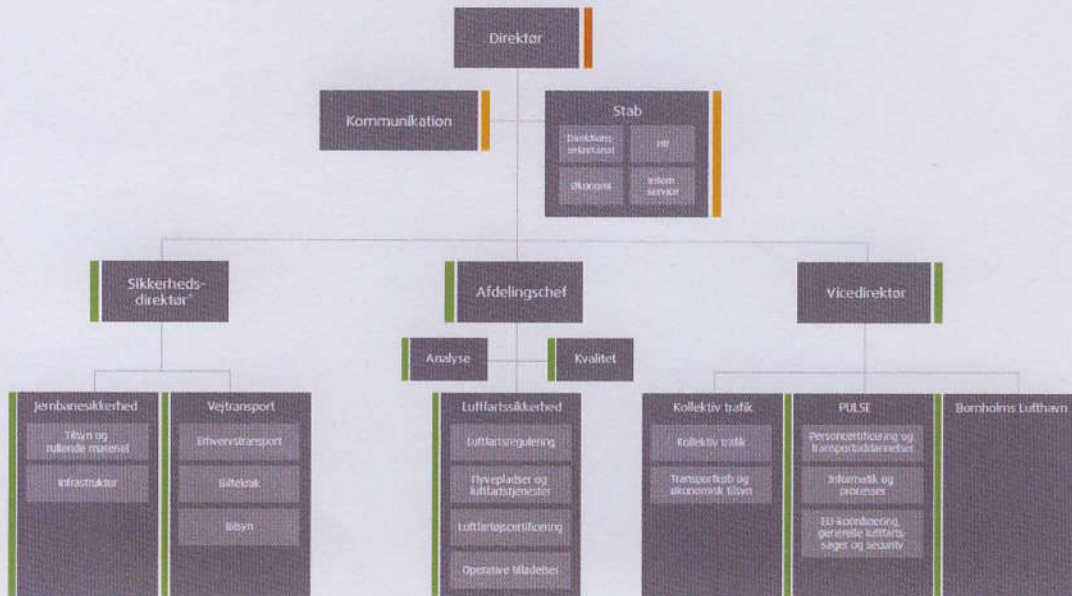
1. Udgangspunkt.
2. Udførelse af tilsynet
 - 2.1. Organisation
 - 2.2. Procedurer
 - 2.3. Tilsynsinspektører
 - 2.4. Auditplan
 - 2.5. Afgørelser
 - 2.6. Dokumentation
3. Samarbejde generelt

1) Udgangspunkt:

- SAS har en fælles skandinavisk Part 145 godkendelse med godkendelsesnummer SE.145.0124.
- Tilsynet med SAS Part 145 organisationen er delegeret til TS-DK.
- SAS Part 145 havde frem til (dato) en Svensk Part-145 godkendelse under tilsyn af TS-SE.
- TS-SE's 24 måneders tilsynsperiode havde skæringsdatoer 1. maj 2010 til 31. april 2012
- TS-DK foretager ingen tiltrædelseskontrol, men overtager, fortsætter og afslutter TS-SE's tilsynsperiode, i praksis betyder dette:
 - TS-DK modtager kopi af dokumentation for TS-SE afholdte tilsyn og lader disse indgå i dokumentationen for afholdte audits under ovennævnte 24. måneders tilsynsperiode.
 - TS-DK modtager kopier af dokumentation for udstedte afvigelser – både lukkede og åbne – og vil foretage opfølgning af disse.
- For sikring af opfyldelse af kravet i Part 145.B.55 til at gemme dokumentation for udført tilsyn i min. 4 år, vil TS-SE på anmodning stille nødvendig dokumentation til rådighed, herunder ved kommende MAST inspektioner.

2) Udførelse af tilsyn:

2.1 TS-DK organisation.

Tilsynet udføres af Part 145 sektionen under "Operative Tilladelser"

2.2 procedurer

Tilsynet udføres med baggrund i TS-DK procedurer for området, og under hensyn til samarbejdsaftalen og dets bilag.

- Procedurerne er udarbejdet med baggrund i Commission Regulation (EC) no. 2042/2003, Annex II, Part-145 - seneste revision, samt AMC/GM – ligeledes seneste revision.
- Kopi af relevante procedurer er fremsendt til OPS-udvalgets koordineringsfunktion, LT og TS-SE
- Ved evt. revision af procedurer vil der blive fremsendt kopi til OPS-udvalgets koordineringsfunktion, LT og TS-SE
- TS-DK vil på forespørgsel fra LT eller TS-SE med ønske om ændringer til TS-DK procedurer, foretage vurdering og evt. revision.

2.3 Tilsynsinspektører

Tilsynet udføres af inspektører autoriseret indenfor Part 145 området.

Ved ikrafttrædelsen af denne samarbejdsaftale har TS-DK, sektionen for Part 145, allokeret inspektører på følgende måde:

- 1 tilsynsinspektør er udnævnt som koordinator for området og forestår al administrativt arbejde i forbindelse med tilsynet, herunder planlægning af de enkelte tilsyn, kommunikation med relevante parter, opfølgning på afvigelser m.m.
- 2 tilsynsinspektører er tilknyttet SAS tilsynet. Disse inspektører vil have detaljeret kendskab til MOE og deltagelse i de enkelte tilsyn.
- Sektionslederen monitorerer tilsynet og kan deltage aktivt i tilsynet efter behov.

2.4 Tilsynsplan og afvikling

Den 24 måneders tilsynsperiode har skæringsdatoer 31. april / 1. maj i lige årstal.

TS-DK udarbejder min. 2 måneder før skæringsdatoen en auditplan for de kommende 24 måneder til godkendelse i OPS-udvalget (næste periode fra 1. maj 2012).

Tilsynsafviklingen monitoreres i TS-DK's planlægningsapplikation "TPS".

Inden afvikling af en konkret audit fremsendes information til SAS, OPS-udvalgets koordineringsfunktion, LN og TS-SE med præcise data for dato, områder, personer m.m.

Ved ændringer til planen, eller i tilfælde hvor der, kommer behov for supplerende tilsyn, informeres ligeledes SAS, OPS-udvalgets koordineringsfunktion, LN og TS-SE med præcise data for dato, områder, personer m.m.

TS-DK anvender planlægningsapplikation "TPS" til planlægning, styring og opfølgning af audits.

- Dette omfatter:
 - Planlægning –
 - Overordnet for 24. måneders perioden - og
 - For de enkelte audits.
 - Udskrivning af auditrapporter (Form 6, part 1, 2 og 4)
 - Opfølgning af fundne afvigelser med reference til dokumentation for lukning.
 - Statusrapport med anbefaling for de enkelte 24 måneders afvikling.

2.5 Afgørelser

I forbindelse med afgørelser (F.eks. ændringer til autorisationen, godkendelse af nye Form 4 personer, reduktion eller suspendering af autorisationen og dispensationer) følges retningslinjerne i samarbejdsaftalen og dets bilag "Beslutsmetod" for koordinering af den konkrete afgørelse.

2.6 Dokumentation for tilsynsafvikling

TS-DK anvender to systemer til styring af – og dokumentation for afholdte audits

- Tilsynsafviklingen monitoreres i TS-DK's planlægningsapplikation TPS.
- Digital journalisering af alle dokumenter i applikationen "CAPTIA".

Kopi af dokumentation for tilsyn fremsendes til OPS-udvalgets koordineringsfunktion, LT og TS-SE i overensstemmelse med samarbejdsaftalen.

Ved revision af MOE'en fremsendes ligeledes kopi af den nyeste revision.

- **Note:** For nærværende omfatter MOE'en både Part 145 – og POA godkendelsen, hvorfor godkendelse af revisioner skal foregå i samarbejde med POA tilsynet i TS-SE.

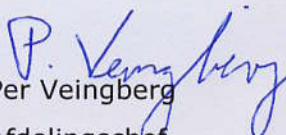
3. Samarbejde generelt

I forlængelse af de i samarbejdsaftalens krav om samarbejde indenfor planlægning, afvikling, afgørelser og dokumentation, kan TS-DK forslå følgende øvrige områder.

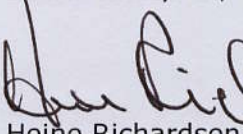
- For at opnå vidensdeling og et kvalitetsløft, vil der i samarbejde blive foretaget en udveksling, gennemgang og sammenligning af procedurer for Part 145 området fra de tre myndigheder.
- I forbindelse med TS-DK's afvikling af tilsyn vil LT og TS-SE være informeret om datoer og planer. Skulle der være ønske om deltagelse vil dette blive medtaget i planlægningen – med særlig fokus for LT når SAS faciliteter i Norge auditeres og TS-SE for svenske SAS faciliteter.
- Jævnlig møder mellem Part 145 Focal Points for de tre lande vil sikre at alle parter er fuldt opdaterede på TS-DK tilsynsstatus, planlægning af audits med deltagelse fra LT eller TS-SE, samt ajourføre igangværende sager og spørgsmål.

SVMA/TS-DK 26. jan 2011

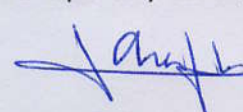
Köpenhamn den 17/3/11
Trafikstyrelsen, Danmark

Per Veingberg
Afdelingschef

Luftfartstilsynet, Norge

Heine Richardsen
Luftfartsdirektör

Transportstyrelsen, Sverige

Ingrid Cherfils
Luftfartsdirektör

Rapportering og analyse

Trafikstyrelsen varetager analyseopgaven vedr. SAS efter nedenstående retningslinjer og principper.

1. I Trafikstyrelsens hændelsesrapporteringssystem (Damor), oprettes enhederne Luftfartstilsynet og Transportstyrelsen.
Til hver fagenhed knyttes en e-mail adresse, som anvendes til fremsendelse af alle høringer.
2. Trafikstyrelsen sender alle SAS-begivenheder til aktion hos den organisation (hhv. Trafikstyrelsen, Luftfartstilsynet eller Transportstyrelsen), der varetager det område, som begivenheden vedrører. Derudover sendes alle SAS-begivenheder til information til de to organisationer.
3. Til hver høring vil de originale rapporter være vedhæftet som de er modtaget. Desuden vil det af en tekst fremgå, hvordan Trafikstyrelsen har kategoriseret begivenheden samt hvem der har fået begivenheden til aktion og information.

Indtil der er taget overordnet stilling til om der skal ske en individuel klassificering af SAS-begivenheder, vil begivenhederne ikke blive alvorlighedsklassificeret i af Trafikstyrelsen.

4. På månedlig basis fremsender Trafikstyrelsen en statistik over hhv. tekniske og operative begivenheder til Luftfartstilsynet og Transportstyrelsen. Derudover har Luftfartstilsynet og Transportstyrelsen mulighed for at rekvirere specielle statistikker og rapporter efter behov.
5. Rapporter fra trediepart.
 - a. Rapporter, der modtages fra trediepart (f.eks. ATM-enheder, flyvepladser og værksteder) sendes til hhv. Luftfartstilsynet og Transportstyrelsen, såfremt rapporten omhandler en begivenhed, der involverer et SAS fly, hvor flyet er årsag til begivenheden.
 - b. Rapporter som modtages fra trediepart af Luftfartstilsynet og Transportstyrelsen, som omfatter operative begivenheder med SAS fly, sendes til Trafikstyrelsen, som registrerer og sender rapporten i høring jf. punkt 2.
6. Overførsel til den europæiske database (via DINER) varetages af Trafikstyrelsen, som også hidtil har overført alle modtagne SAS begivenheder, inkl. begivenheder vedr. ikke dansk registrerede luftfartøjer i udlandet, til databasen.

7. Havarier og hændelser der er behandlet af de svenske og norske havarikommissioner, fremsendes fortsat af landene selv.

Air Traffic Service Reports (ATSR)

Trafikstyrelsen modtager kun ATSR fra danske ATSP'er. I det omfang SAS-luftfartøjer er involveret i lufttrafikhændelser i Norge og Sverige, skal rapporterne vedr. disse videregives til Trafikstyrelsen.

Havarier og flyvehændelser behandlet af de nationale havarikommissioner

For at opnå et fuldkomment overblik, fremsender Luftfartstilsynet og Transportstyrelsen rapporter til Trafikstyrelsen vedr. SAS-luftfartøjer fra de to landes havarikommissioner.

Köpenhamn den

17/3/11

Trafikstyrelsen, Danmark

Per Veingberg, afdelingschef

Luftfartstilsynet, Norge

Heine Richardsen, luftfartsdirektør

Transportstyrelsen, Sverige

Ingrid Cherfils, luftfartsdirektör

Instruktion för koordineringsfunktionen i OPS-utvalget

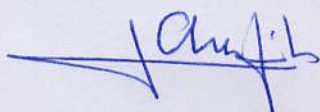
Denna instruktion är fastställd på grundval av samarbetsavtalet rörande den flygsäkerhetsmässiga tillsynen av Scandinavian Airlines System Denmark-Norway-Sweden (SAS) (i fortsättningen kallat "flygföretaget") av januari/februari 2011.

1. Koordineringsfunktionen för OPS-utvalget skall utgöra OPS-utvalgets sekretariatfunktion. Den ska bestå av en koordinator med ersättare.
2. Koordinatorn skall kalla till möten i OPS-utvalget i den omfattning de skandinaviska luftfartsmyndigheterna anser erforderligt och protokollföra de avgöranden som fattas i kommittén.
3. Koordinatorn ska förbereda möten i OPS-utvalget och ombesörja att dokument inför mötena sänds ut till de tre skandinaviska luftfartsmyndigheterna, enligt OPS-utvalgets förrättningsordning.
4. Koordineringsfunktionen ska ansvara för den gemensamma dokumentdatabasen, som omnämns i punkt 8 i samarbetsavtalet. I detta ansvar ingår att ombesörja att samtliga tillstånd, beslut, protokoll och rapporter med bäring på tillstånd respektive tillsyn som utfärdats på grund av samarbetsavtalet förvaras digitalt och på ett överskådligt sätt i den gemensamma dokumentdatabasen, liksom alla övriga handlingar som enligt samarbetsavtalet och dess bilagor ska förvaras i nämnda databas.
5. Koordineringsfunktionen ska ansvara för att alla ansökningar i anslutningar till flygföretagets tillstånd liksom nya ansökningar om tillstånd som inkommer distribueras till övriga myndigheter.

6. Koordinatorn skall i övrigt utföra de uppgifter som OPS-utvalget beslutar att uppdra åt koordineringsfunktionen.

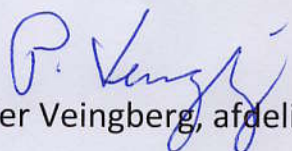
Köpenhamn den 17/3/11

Transportstyrelsen, Sverige

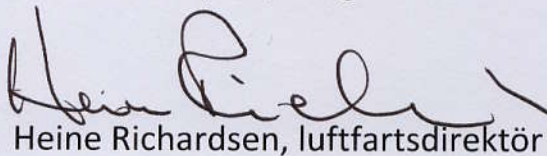
Ingrid Cherfils, luftfartsdirektör

Trafikstyrelsen, Danmark

Per Veingberg, afdelingschef

Luftfartstilsynet, Norge

Heine Richardsen, luftfartsdirektör